

Nr 477.

Av herr **Waldén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 435, angående reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

I nådig proposition nr 435 till riksdagen angående reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare den 3 maj 1918 har Kungl. Maj:t bland annat föreslagit, att vaktmästarna vid riks- och landsarkiven, med undantag av förste vaktmästaren vid det förre, måtte i enlighet med löneregleringskommitténs förslag uppföras i grupp A, till vilken i det närmaste alla den hittillsvarande »vaktmästaregraden» tillhörande befattningshavare, med undantag av vissa vid vetenskapliga institutioner anställda dylika, blivit hänfödda. Medan dessa senare, institutionsvaktmästarna, vilkas arbete anses vara av mera ansvarsfull eller krävande beskaffenhet, sammanförts i grupp B med en begynnelseavlöning av 1,750 kronor, en slutavlöning av 2,050, föreslås för de omförmälda vaktmästarna vid riks- och landsarkiven begynnelseavlöningen till 1,450 kronor, slutavlöningen till 1,750.

De skäl, som tala för att här ifrågavarande vaktmästare vid riks- och landsarkiven, till antalet 6, måtte placeras i högre lönegrupp än den av kommittén föreslagna, synas mig emellertid så väl grundade, att jag icke velat undandra mig att motionsvis framlägga förslag därom.

Ifråga om vaktmästarna i riksarkivet tillåter jag mig anföra, vad riksarkivarien i underdånig skrivelse den 11 januari 1917 med anledning av kommitténs då föreliggande löneregleringsförslag anförde:

»Vaktmästarnas arbete i riksarkivet består endast till ringa del av »passning» eller budskickning. Under tjänstetiden utgöras deras mest omfattande göromål, vilka aldrig kunna avslutas före tjänstetidens slut,

men ej sällan överskrida densamma, av framtagande och återuppsättande i de olika förvaringslokalerna av därstädes befintliga arkivalier, som äro behöfliga för forskarna, tjänstemännen eller ämbetsverkens ständiga låne-rekvisitioner. Fysiskt kan detta arbete vara ganska ansträngande, och det är ej sällan detta, när det gäller vare sig förflyttande av större partier eller det halsbrytande nedtagandet av aktvolymmer medelst stegar från oproportionerligt höga hyllor. Intellectuellt kräver det, för att väl kunna utföras, först och främst en noggrann kännedom om samlingarna med dithörande serier och underavdelningar samt dessas placering i olika lokaler. Ofta gäller det icke ens uttagandet av en hel bunt eller volym, utan av en lös akt ur en volym. Vid allt detta, likasom vid buntarnas eller akternas återuppsättande eller inläggande, äro jämväl av nöden både ordningssinne och noggrannhet, gott omdöme samt en viss vana att läsa olika stilar och finna sig tillrätta med aktrubriker; och såväl snabbheten i betjänandet av forskarna eller av de oupphörligt lånande ämbetsverken, möjligheten att med säkerhet återfinna uttagna och därpå återinlagda handlingar, som ock den utsträckning, i vilken arkivets tjänstemän kunna ägna sig åt mera krävande arbeten, bero i hög grad på den omsorg och raskhet, varmed vaktmästarnas nu berörda arbete utföres. En felplacering vid handlingars återuppsättande eller inläggande skulle kunna välla hela verksamheten synnerliga svårigheter och tidsutdräkt. Såsom också framhölls 1914, hava därjämte vaktmästarna under de senaste åren, i den mån deras tid medgivit, börjat användas till vissa arbeten, som förut verkstälts av tjänstemän, såsom smärre ordningsarbeten med dithörande förtecknande, inbuntande efter arkivtekniska grunder av handlingar, revidering av äldre förteckningar under jämförelse med akterna o. s. v., arbeten, som likaledes kräva särskilda kvalifikationer. Härtill kommer ytterligare, att det material, som de vid sin tjänstgöring hava under händer, så gott som uteslutande utgöres av handlingar, vilka ej blott äro unika och i följd därav oersättliga, utan också av den allra största betydelse för statens verksamhet och för dess och enskildes rättsförhållanden. Både tjänstgöringens beskaffenhet och de oersättliga värden, som med densamma äro förbundna, kräva alltså pålitligt och kvalificerat folk, som icke böra sättas på alltför knapphändig lönestat.»

Vad riksarkivarien här yttrat om vaktmästarne i riksarkivet torde i allmänhet och i lika hög grad gälla om vaktmästarne vid landsarkiven. Redan i skrivelse den 30 september 1908, införd i 1909 års statsverksproposition, framhöll dåvarande riksarkivarien, vilken synnerlig vikt det låge därpå, att landsarkiven med deras fåtaliga tjänstemannapersonal

hade intelligenta och fullt pålitliga vaktmästare. Dessa måste nämligen lägga hand vid varjehanda göromål, som i vanliga fall ej brukade tillhöra vaktbetjänter. På dem vilade närmast tillsynen över lokalerna; de togos i anspråk för vissa arkivgöromål av enklare slag och borde visa intresse och duglighet för sådana. Vad riksarkivarien här anfört har den senare utvecklingen kraftigt understrukt. Vaktmästarna utgöra jämte landsarkivarierna de enda å landsarkivens ordinarie stat uppförda tjänstemännen och i deras göromål ingå numera vid sidan av framtagandet och uppsättandet av arkivhandlingar i arkivmagasinen, enligt vad landsarkivariernas yttranden med anledning av löneregleringskommitténs betänkande av år 1916 giva vid handen, icke endast kapslingsarbeten, utan även arbeten med visst ordnande och förtecknande av arkivalier, avskrivningsarbeten och skötande av skrivmaskin. Kräver redan framtagandet och uppsättandet av arkivhandlingarna, då det som i landsarkiven rör sig om hundratal av arkiv med ofta mycket olikartat arkivaliebestånd och tiotusental av volymer, särskilda förutsättningar och kunskaper, är detta givetvis i än högre grad fallet, så snart fråga blir om ordnande och förtecknande av arkivhandlingar. Vaktmästarna vid de svenska landsarkiven synas, efter inhämtade upplysningar att döma, i detta avseende närmast vara att jämnställa med skrivarna vid motsvarande tyska arkiv, och det torde överhuvud kunna sägas, att inga i statens tjänst anställda vaktmästares göromål med hänsyn till arbetets beskaffenhet — och till följd av handlingarnas oersättlighet och betydelse för administrationen och den enskildes rättssäkerhet även med hänsyn till beskaffenheten av materialet — kunna anses i högre grad kvalificerade än vaktmästarnas vid landsarkiven.

Jag tillåter mig slutligen fästa uppmärksamheten därpå, att medan de i klass B uppförda, vid vetenskapliga institutioner anställda vaktmästarna i regel åtnjuta en semester om cirka tre månader årligen, vaktmästarnes vid riks- och landsarkiven semester är inskränkt till 15 dagar.

Med anledning nv vad här anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta, att vaktmästarna vid riks- och landsarkiven skola i avlöningshänseende jämnställas med vaktmästarna vid vissa vetenskapliga institutioner, uppförda under grupp B i Kungl. Maj:ts nådiga proposition den 3 maj 1918, och sålunda erhålla en begynnelseavlöning av 1,750 kronor, en slut-

avlöning av 2,050, för riksarkivets vidkommande med ett ortstillägg om 150 kronor.

Stockholm den 28 maj 1918.

O. H. Waldén.

I motionen instämmer:

Wilh. Björck.
